

JADRANSKA ZARJA

Političen, podučiven i kratkočasen list.

Izhaja dvakrat v
meseču, vsako
1. in 3. nedeljo.

Lastnik, izdajatelj in odgovorni vrednik:
G. H. MARTELANEC.

Naročnina znaša
za tri mesece
30 novčičev.

Koncu se bližamo!

Koncu se bližamo! te pomenljive besede se v zadnjem času, v tem času, kar imamo liberalno ministerstvo in kakor se sploh ono se imenuje, razlegajo od enega konca naše države do drugega konca. Ne samo tega ministerstva nasprotniki, temveč celo njegovi privrženci, kateri so ga do nebeskih višin povzdigovali ter Bog vé, kaj vse od njega pričakovali, vijo roke nad glavo ter izdihujejo: koncu se bližamo! Ko smo bili tepeni pred Kraljevim gradcem, ko je stal sovražnik pred Dunajem, takrat v osodopolni nesreči nismo še čuli teh besedi, kajti bila je v državi še moralna moč, i z moralno močjo še trdna bran našej državi. Takrat so prvi avstrijski narodi še veselo upanje gojili, da se tudi oni pokličejo kakor dobri delalci in prijatelji za gostoljubno mizo, da jim ne bo več treba pod mizo obirati oglojenih kosti. Oni so se motili. Najmnožejši, najzvestejši i najhrabrejši narodi so zdaj sirote v lastnej hiši, izgubili so vero na srečno bodočnost v lastnem domu ter govoré: koncu se bližamo! Tolažbo imajo samo v tem še, da vidijo plamen na strehi, ter sebe i svoje iz hiše še lahko otmó. — Ali ne samo ti, ki so bili prisiljeni stopiti v novo avstrijsko poslopje, temuč celo oni, ki so ga pomagali postavljati, zdaj uže kriče: koncu se bližamo! In teh število se dan na dan množi; ker tudi vidijo, da vse razpada, zato vpijejo naj se popravi. Stavitelji, skoro sami, se temu še upirajo in upirali se bodo dotle, da jih lastno zidanje zasuje. Oni so skoro edini še, ki nečejo videti, da se koncu bližamo. *Quem Deus perdere vult, dementat!*

Da se pa v resnici koncu bližamo, to nam kažejo ozbiljna znamenja: V mirnih časih so se morali davki zdatno povišati, i vendar še ne zadostujejo potrebam. — *Malum omen!* Kaj bi bilo še le, ako bi huda vojna bila! Vse bi slo narazen. — Pogledimo mej častnike; po lastnih besedah

enega izmed prvih ministrov, potrtega so duhá. — Pogledimo med državne uradnike; kde so oni zadovoljni? kdaj se je slišalo toliko o nezvestobi mej njimi, nego se sliši prav zdaj? Kdor tega ne veruje, naj odpre sodniške zapisnike. Kdaj je bila vlada v tolikim nasprotju z duhovstvom, katero po vseh naših deželah ljudstvo še najbolj čišla i spoštuje? Zgodovina na glas govori, da še nikoli ne. Kdaj se je svoboda (*sit venia verbo*) še silila narodom, ktere niso hoteli, ampak jo imeli za terorizem? Še nikoli ne. Kdaj so modri državni zakoni od modre vlade še vzbujali upore, kakor se zdaj godi na Dalmatinskem? Tudi še nikoli ne. Kdaj se je slišalo, da so državni modrijani zvalili vladarja, naj se brati s tistim nezmožnikom, ktereга njegovi narodi črté? Tudi tega nam še zgodovina ne pripoveduje. Če tedaj vse to, i še mnogo drugega preišljujemo, ali nimamo pravice vslikniti: „Koncu se bližamo“!

Petrogradski „Golos“

odgovarja v uvodnem članku. „Rusija i njeni sosedje“, „Birževim vjedomostjam“, ki so ga obsodili slovanskega izdajalstva, zato, ker je govoril za zvezo Rusije z Avstrijo med drugim sledeče:

„Spoznavši pot edinodušnosti i čisto slovanske iskrenosti, ktereга smo mi izbrali, za edino pravi, postavili smo vprašanje o slovanskem zedinjenju na realno stanišče, z edinim smotrom — spoznati, kaj od nas hočejo i kakovi rolj pripisujejo Rusiji avstrijski Slovani. Prvega odgovora mi od njih, tako ali tako, nismo prejeli, i sicer iz lahko umevnih uzrokov — ker v tej dobi med avstrijskimi Slovani ni bilo najmanjše edinodušnosti. Izvzemši galicke i ogerske Ruse, kateri posebno zavoljo tega, ker so Rusi, imajo do nas posebno sočuvstvo, so začeli drugi avstrijski Slovani ali prav za prav njihovi listi ušibati se, na vsakej strani sami s seboj v protirečji.

Spominki Tržaški.

I.

SV. ANA.

(Dalje.)

Malo dalje na homeu, tik angleškega, je protestanško pokopališče, zadaj za tem židovsko, na oglu proti sv. Mariji Majdalení, v ojaško. Ta pokopališča so na levo stran, na desni stranske ulice pa naj zadaj v dolcu moli z nad male mošeje turški polumesec. Nekdaj mi je kazala neka Škedenjka tje na turško kuplo in govorila: „Vidijo, tam je meza luna (pol meseca) ker Turek ima pol svetá.“ — „Če ga je kedaj imel, zdaj pa ga nima več“, tako sem ji odgovoril, in Bog daj da bi tega bolnega moža prav kmalu zakopali v Evropi; ali za zdaj moramo stisniti ramena, ker imenitna gospoda ima Turka za živega i zdravega.

Kmalu bi bil pozabil, da pišem o mrtvih. Pustimo v miru Turka, vsaj sam kmalu segnjije, in poglejmo dalje.

Tu je gerško in pred gerškim tako zvano „slavonsko“ (pravoslavni) pokopališče. — Na vseh teh pokopališčih se mnogo lepega i zanimivega vidi; ali tu je na „vseh duš dan“ živoča oseba redka prikazen. Hitimo torej na naš „domec“. Nek pregovor veli: „Vsak ljubi svoj domec, če ga nima tudi več ko za en lonec.“ Čuden pregovor, ki utegne imeti svoj pomen o tem, da so nekda mrličje sežigali in ostanke v „lonec“ (urno) devali; lonec je bil torej na svetu poslednji domec, da so pa tak dom vsi ljubili, to je težko verjetno.

Proti dolu sv. Ane se razprostira veličanski mrtvaški vrt tržaških katoličanov. Poleg ceste je z drevjem i grmjem

obrastel prostor, kamor so nekda po strogih zakonih pokopavali izobčene samomorce i druge po katoliškem mnenju nevedne za sveto zemljo; sedaj je ta prostor brez potrebe, ker se zakoplje poleg kapucina „libero pensatore“. Nad uhom drugih pokopališč beremo izreke sv. pisma, ki mrtve blagrujejo, nad „kolonjo“*) katoliškega pokopališča je ena sama beseda: „Resurrecturis“, s črnimi črkami v sredo gornjega kamena usekana, — beseda edina, ki britkoba srca čudno utešuje; kakor danica oznanovalka vseoživljajočega solca, tako je ta beseda vernej duši krepstno hladilo, ker oznanuje vstajenje od smrti. Pravijo da je napis „Resurrecturis“ posnet iz pokopališnega enakega napisa v mestu „Vicence“ na Laškem.**)

Čaroben pogled se ti prostira pred okom kadar vstopiš, pravi vilinski vrt, i nikakor ne tužno mrtvaško mesto. Sam ne znaš, kam bi se poprej obrnel, ali na desno, ali na levo, ali na naravnost. Mnogi, ki so videli več i večih mest pokopališča, zagotavljajo, da ni tako lahko vrstnika najti tržaškemu, v vkusnem vredjenju, lepoti, i bogastvu. V sredi posvečenega mrtvaškega polja je mala kapelica, in v primeru z obdajajočo jo krasoto preuborna. Kakor od središča križa, drže ulice spred i zad na levo i na desno, vse obdane od krasnih spominkov in olepsane lepimi cipresnimi drevoredi. Temna, vedno zelena cipresa je grobom najprimernejše drevo, zato so jo že paganska ljudstva

*) „Kolonja“ je isto tako kakor „kolonica“ ali klanjica slovenska beseda, in pomenja glavna vrata skoz ktere gredo kola ali voz; torej pregovor na Krasu: „Oblaki gredo nad Gorico, stavi kola pod klanjico“, t. j. bo dež, deni voz na suho.

**) Brali smo ta napis na več pokopališčih v raznih krajih; naj bo od kodar koli posnet, lepšega in veličastnejega ne bi svet izmislil, i naj se zanj razpiše milijarda nagrade. (Vred.)

Slovanskemu zedinjenju je večina njihova tako ali tako sočustvovala, ko smo jih pa mi vprašali, v čem naime mora po njihovem mnenju obstati ta edinost, ako še Slavjani ne bodo imeli občenega jezika, v katerem bi mogli potožiti drug drugemu svoje potrebe — odgovorili so nam s takimi nezadostnimi projekti, da jih mi, neželeči raztezati neprijetno polemiko, nismo začeli več podvrečevati serijoznej obsodbi, tem bolj, ker je bilo to častno delo avstrijskih Slovanov.

Od te dobe je preteklo že precej časa, ali slovanska edinost, v kakoršnji koli podobi, ni storila ni koraka naprej, kakor se pa vidi pač nekaj korakov nazaj. Ne toliko v obče niso Slovani dospeli se približati med seboj, ampak celo v posameznih slovanskih plemenih se je začela različnost. Naj očitnejše se je to zgodilo pri Češih, ktere smo mi nekdanj imenovali najedinodušniše vseh slovanskih narodov. Pravili so nam nekdanj, da v vsej Čehiji je samo edna stranka — narodna, kterej na čelu stoji g. Palacky s svojim zetom Riegrom. Sedaj se kaže, da je v tem ne največem in od sorodnih mu narodov slovanske krvi odrezanem narodu taka obilica strank, da se mora človek čuditi. Pokazalo se je, da česka aristokracija sama sebe imenuje nemško, da tako imenovana narodna stranka obstoji vsečisto iz dveh strank, med zahtevanjem kterih je tak prepad, ko med pruskimi fevdalci i demokrati. — Pri drugih avstrijskih Slovanih je še menje edinodušnosti. Tudi galicki Rusi so se razdelili na dve strani, kterih nekteri, k sreči sodelavljajoči obnemoglo manjšinstvo, so sovražni svojim edinokrvnim bratom.

Med zagranječnimi Slovani mi ne poznamo niti Čehov, niti Hrvatov, niti Slovencev — poznamo samo Slavjane. Vsako slavjansko pleme ima svoja častna dela, v ktera se konečno ne mešajo nadobnosti. Občeslavjanski interesi nas ne morejo ne interesirati, ker smo mi — ne iz srda povemo to gospodu Duhinskemu — tudi Slovani. V nesrečo moramo povedati, da v dosego občeslavjanske celote v prihodnje nas dalje ne želé vsa slovanska plemena podpirati i potem komaj zaslužimo kreganja, ako se ne bomo poslužili drugih sredstev za oživljenje obče celote. Mi smo, povprek rečemo, prepričani od sovražstva sedanjega dunajskega kabineta do avstrijskih Slovanov, bivši pa priče toliko prememb v notranjaj politiki Avstrije, večkrat diametralno nasprotnih ena drugej, nikakor ne imenujemo sedanji avstrijski dualizem zadnjo besedo v notranjaj avstrijskej politiki; bolje rečeno: mi smo uže prepričani, da ta dualizem doživlja poslednje dni; sistema pa, s ktero se bode zamenil, bode gotovo prijaznejša Slavjanom; i zavoljo tega je neobhodno potrebno, da bi ne bila odnošenja med Dunajem i Petrogradom so-

vražna. Bez tega je zastoj pričakovati s strani dunajskega kabineta Rusiji prijaznih dejanj; Rusiji pa nič ne more biti prijetnejšega, nego polajšanje bede avstrijskih Slovanov. To je tedaj istinita i jedina pričina, iz ktere smo se izrekli sočustvajoče k naznanilu o nekem zbližanju med Rusijo in Avstrijo i zavoljo tega nismo soglasni z oznanovanci nepogojne sovražnosti do Avstrije.

Pogovor o ustavni svobodi.

J o ž k o: Razloži mi, Jurko, vendar enkrat bolj natanko, zakaj Čehom i drugim avstr. Slovanom sedanja ustava nič kaj ne diši? Kako to, da se tudi Slovenci z njo sprijazniti ne morejo, dasiravno njih vodniki — znani kvartet ljubljanskih oportuncev — pri vsaki priliki pred njo na kolena padejo ter jej zvestobo prisegujejo? Kaj so se Slovani sužnjega duha vže tako nalezli, da čislajo več grdi absolutizem, nego ustavno svobodo?

Jurko: To ne to! marveč Slovani delajo to prav zato, ker ljubijo pravo ustavno svobodo, ne pa sužnosti ustavne. Sedajna ustava pa, kakor nam vsakdanja skušnja priča, ni nič drugega nego bergle, ktere si je nemški centralizem skoval, da bi po njih vsaj po Cislajtjaniji škortklati i Slovane i imenu svobode daviti mogel, ker jih v Cislajtjaniji brez ustavnih bergel i v Translajtjaniji tudi z njimi po stari navadi več daviti ne more. Jasno je, da taka ustavna „svoboda“, ni nič bolja od sužnosti ustavne.

J o ž k o: Saj imajo Slovani ravno takó kot Nemci pravico udeleževati se deželnih zborov i državnega zbora i svobodoumne postave, ktere se tu ali tam skujejo, na pr. pravica združevanja, taborovanja itd. veljajo enim ko drugim.

Jurko: Kaj pomaga Slovanom, če imajo pravico udeleževati se zborovanja, če se pa v drž. zboru od umetne nemške večine sklanfajo i po pritiskanju Nemcev tudi cesarjevo potrjenje zadobé, ktere so vse nasprotne deželni avtonomiji, materijalnim interesom, kakor tudi narodni, politični, i cerkveni svobodi Slovanov i katoličanov, pa se vendar od gospodujoče nemške stranke Slovanom silovito narivajo, rekoč: Vogel, friss oder —! Ravno tako „ljubeznjivo“ se s Slovani v deželnih zborih postopa. Ako so v manjšini i ne pusté — koroškim Slovincem enako — s seboj delati kakor bedasti Pavliha z mehom, se neusmiljeno preganjajo kot reakcionarji, klerikalni mračnjaki „stierköpfige Galgenvögel“. Če so pa v večini i le en korak storé iz tisučletne sužnosti i teme proti zlatemu solncu narodne svobode, jim to nemško-liberalna vlada v strašno pregreho šteje; ona le nemško ali nemškutarsko strančico posluša i Slovincem le kolikaj pravične, v deželnem zboru ustavno i postavno storjene sklepe i postave še toliko ne čisla, da bi jih cesarju v potrjenje predložila ali vsaj na znanje dala. — Kako visoka vlada Slovincem ustavno pravico svobodnega

sadile na grobih. Ona je izraz možke zaprte, pa toliko bolj skeleče tuge, mej tem ko je verba žalostinka bolj izraz plakajoče ženske, živa podoba razkosane Majdalene, ktera je

„Od žalosti ko se razpletala
Belo lišce suzami oblivala.“

Mnoštvo drugih žalost, ali up znamenjuočih cvetic i mrtvaških želišč grobje krije, mesečne vrtnice, vedno zeleni bršljan, rožmarin i venci iz žutih umetnih cvetic, ali perlinih i steklenih zrnec nanizani, visijo kot hvaležen spominek sem ter tje po umetno izdolbenih nadgrobnihih kamenih. Nehoté me to spominja slovenske narodne pesmi:

„Prvi venec jesena,
Mal' pri nas je veselja;
Drugi venec drobnih rož,
Mi imamo v Bogu trošt;
Tretji venec žalbelna,
Pri nas je dosti žalega.“

(Dalje prihodnjic.)

BLATNA VAS.*)

I.

Kako Regenmož z vojske na Jančem domu pride, in kaj ljudje govore.

V nedeljo popoldne je bilo in v „blatnej vasi“ so mlajši nemškutarji in nemškutarice sedeli pod košatim hrastom, ter peli prelepo narodno pesem: „Hali haló, želoda več ne bó“, ali pa so se smejali, kedar je kdo iz krčme prilomil, ki je pregloboko v kozarec polukal. Nekteri liberaluhi s svojimi ženami so pa v krčmi sedeli pri bokalu, duhovne obirali, ultramontance kleli, ugibali, kdaj bode kje poroka po novem kopitu, in druge neslane

*) Odlocek večje, pa ne še izdelane povesti.

čenče so čenčali, sploh pa bili prav liberalne ali židane volje, kakor je že to navada, kedar sta vino in pivo po ceni.

Kar primaha v vas neznan človek, slabotne i srednje postave; oblečen je bil v črn frak, na glavi mu je stala visoka, — a strta pinja, ob bedru visela prelomljena preklja, kot trofeja, za pasom sta tičala dva revolverja, na rami pa je nesel razkrhane grablje. Grozno divje i plašno je mož gledal, na čelu je imel rudečo prasko, pod nosom pa so mu visele razmršene brke, da so vsi otroci pred njim bežali.

Dve stari ženici, stekleni nemškutarici, ste ga brž spoznali, ko ju je nagovoril, in rekli ste: „Lejte si no, lejte! to je pa Regenmož, ki je zjutraj pred šestimi na vojsko šel na Janče. Hencajte vendar, kako se je spremenil, da ga človek komaj spozná! O jejmine, kako ima potr t klobuk, kako pohojene črevlje, še eno peto je zgubil, in ves je blatnat do tilnika. Kaj veljá, da so ga peslajnari po blatu povaljali!“

In ko ženici tak hrup zaženete, priteče vse, — mlado in staro — iz krčme in izpod hrasta, in kmalu je bila vsa vas okrog Regenmoža, — razen mene, ki sem domá za pečjo smrčal. — Regenmož vljudno pozdravlja vse svoje nekdanje znance i prijatelje, ter jim prijazno roko podaja po vrsti, tudi jim naznani, da odslej ne pojde več nikamor, razen v naj večej sili, da hoče domá ostati, ker je vendar le res, kar pravi stari narodni priговор. „Domá naj boljše“, in pa, ker je z denšnjim dnevom dokončal svojo vojaško službo.

Vsak ga je hotel v krčmo peljati, ta ga je vlekel na desno, ta na levo. „Pili ga bomo na tvoje zdravje, en poliček ga bomo spili, če nam tudi v lase skoči. Korel, ti nam boš pa kaj povedal od vojske, kako ste se kresali.“

gibanja, združevanja i taborovanja i druge takove svoboščine krati, ktere Nemcem i Talijanom z zvrhano miro deli, je sploh znano i razvidno zlasti iz skušenj, ktere si so ljubljanski Sokolci, kakor tudi Slovenci v Primorji nabrali, ko so namerjavali „primorskega Sokola“, delalsko društvo i tabor pri Frnetiču osnovati. Ako se pa Slovencem tu ali tam vendar le posreči, da si od vladajočih delilcev ustavne svobode privoljenje za kako slovensko društvo ali narodni tabor flendo i petendo izbiračijo, da smejo v njem svoje mnenje javno razodeti, je li po vsem tem toliko čudo, če oni lažnjivem nemškemu liberalizmu slave ne prepevajo, marveč podeljeno jim priliko le v to rabijo, da krivico i nemški psevdoliberalizem javno bičajo i se navdušeno za pravo svobodo potezajo, ne brigaje se za tagblattarje, ki jim zarad tega grdo nehvaležnost očitajo, češ, da se Slovenci ustavnih pravic i svoboščin le zato poslužujejo, da ž njimi zoper ustavo divjajo ter jo izpodjedajo.

Jožko: Ti Nemci so, kakor vidim, res nepoboljšljivi tlačitelji Slovanov. Od pamtiveka se vedejo proti Slovanu, kakor volk proti jagnjetu. Kar niso mogli Slovanov poprej z absolutizmom podaviti, radi bi jih zdaj s pomočjo konstitucionalizma podavili. Zato bi se moral Rauscherjev „Volksfreund“, ki neprenehoma kaj ljubeznjivo tem volkovom Slovane v narodnem obziru preganjati i trgati pomaga, ne Volks- ampak **Wolfsfreund** imenovati i pisariti.

Jurko: Rauscherjev cerkveni volkoljub i drugi posvetni nemški volkovi naj nikar ne pozabijo, da Slovani, hvala Bogu! še nismo takovi kalini (gimpeljni), da jim se bi na njih ustavoljubnih limanicah poloviti i podaviti dali; kajti, dokler bodo namerjavali nas in Avstrijo kot pijonirji požrešne nemške kulture nenasiljivi Germaniji žrtovati, bodo čedalje bolj vse prave Slovane in Avstrijane na tem mrtvaško-ustavnem nemško-kulturonosnem potu pogrešali. Zlasti Slovenci, ki si so na svojo ustavo zapisali besede: „Vse za vero, dom in Avstrijo!“, ne morejo i ne smejo dalje več ustave podpirati i zbora se udeleževati, kteri izpodkopuje — vero, dom in Avstrijo.

Jožko: Oho! kaj ne veš, kaj je Judež Tadej Blagotinščak v graškem deželnem zboru govoril, da le Nemci Avstrijo po konci držé i branijo, da vse skup ne pade i da razen Nemcev ni pravih Avstrijanov v Avstriji? Kaj pa to?

Jurko: To i kar je Blagotinščak vže pri drugih prilikah o tej reči kvasil, zdi se mi ravno tako, kakor da bi kak razcartljani i sprideni sinček svoji materi rekel: Mati! jaz sem Vaš najbolji sin, ker Vam dajem živeti i Vas še celo podpiram i hranim, dokler mi zvesto kot dekla služite ter mi svoje druge sinove zatirati i tlačiti pomagata. Toda povem Vam, da, kakor hitro bi Vi svojim drugim sinovom za ljubav v naši hiši v prenapredbo lepega sedanjega reda privolili, postal bi jaz pri

tej priči Vaš smrtni sovražnik i približal bi se za Vas i za Vaše življenje ne le začetek konca, ampak konec sam.

Jožko: O uboga mati Avstrija, ki si je takega „ljubčeka“ izkojila, kteri je še huji od mlade kukavice, izrejene v gnezdu milosrčne taščice! —

DROBTINE.

° (Cesar na popotovanji.) Pretekli teden je prišel cesar na svojem popotovanji v Egipt, kjer je bil z veliko slavo sprejet; v nekterih dneh se vrne skoz Trst, kjer ga misli cesarica pričakovati, nazaj na Dunaj. Govori se tudi, da misli cesar pri tej priliki Dalmacijo obiskati. — Pri tej priliki se čutimo poklicani in dolžni izreči svoje prepričanje o tem popotovanju. Znano je sploh, do dosedanja popotovanja v zunanje dežele niso rodila sreče našej državi, opominjamo tu le na popotovanje v knežji shod v Frankobrod, ktero je Schmerling naklonil i s tem nesrečno bitvo pri Kraljevem gradu Avstrii nakopal. Pot v Carjigrad ima pa še drug jako važen upliv na našo državo. Ves svet vé, da si turški Slovani želé oprostiti turškega jarma; če tedaj naš cesar obiskuje turškega carja, ne more jim to po všeči biti; pa tudi avstrijskim Slovanom, kterim je tako rekoč prirojeno sovraštvo do Turka, ne more to po volji biti. Tisti, ki so cesarja napravili na pot v Carjigrad, naj bi tedaj pomislili, da je ljubezen ljudstva do vladarja njegova trdnjava. Prijateljstvo s Turki pač naše države ne okrepi.

* (§. 19.) Nek jako visok gospod, ki je z ministri v vednej dotiki, govoril je, da se §. 19 mora izbrisati iz ustave, ker sicer se ustava ne more vpeljati v življenje, in tudi svobode ne more biti med nami. — Prav ta gospod se je tudi necemu poslancu, kterega je po svetu pognal, hudo rogal, ker mu je ta rekel, da popolnoma ne govori laškega jezika. Ali ta gospod, ki ima s Slovenci prav veliko opraviti, ne roga se sam sebi, če tudi niti besedice ne umeje slovenščine, pa tudi drugim se nič ne roga, ki Slovence sodijo ter jim ukazujejo, pa celo nič ne znajo slovenščine. Kaj hočemo, saj nam je znano, da riba od glave smrdi.

* (Upor v Dalmaciji) še vedno traje. Dokazano je zdaj, da so ga krive same gosposke; laška stranka je spravila vlado na led, ter se v pest smeje, ker je slovanska zvestoba omajala. Vojaška sodba pa je Avstriji vsekala hudo rano s tem, da je upornike začela obešati. Take sramotne smrti dalmatinski Slovan nikoli ne pozabi, do četrtega rodu bo gojil osvetu v prsih, če tudi ga vojska z orožjem zmore, moralčno je za Avstrijo za vedno izgubljen.

* (Skrb tržaskih mestnih očetov do okolice) je uže tolika, da se gospodu Nabrgoju uže večkrat ni poslalo vabilo v mestno srenjo (zbor).

* (Katoliško društvo) v Trstu prav dobro napreduje; udov ima vedno več; prav hvalevredno je to, da društvo podpira tudi tiste uboge ude ki zbolé, z denarno pripomočjo.

Regenmož pa se jim lepo zahvaljuje rekoč: „Ne morem, prijatelji, ne morem, ves sem truden od dolzega popotovanja, spat grém.“ — Blatovaščanom pa takovo obnašanje Regenmožovo ni bilo nič kaj po volji, za malo se jim je zdelo, pod nos se jim je pokadilo, ker ni hotel ž njimi piti, niti kar nič se med njimi pomuditi; začeli so ga grdo obrekovati, vzlasti liberalne babence pa zagrizene nemškutarice, o kterih trdijo, da ne molčé, da bi jim pet vozlov na jezik zadrignil.

„Pustite ga, pustite!“ govorili so nekteri in kimali s teškimi glavami. „Brezznačajan človek je, in tudi bedak vrh tega, še vojaški stan ga ni spametoval. Glejte, nedelja je, pa ne stopi v krčmo, da bi spil poliček vina, ali zvrnil vrček pive, ko je tako zdelan, da komaj leze, nič si ne privoščí; še manj ga je v cerkev spraviti, bojé se je, kot hudič križa. — Zraven tega pa dela i piše, cele vatle popirja popiše, piše od zgodnjega jutra pa pozno v noč, velé, da „testament“ in mrtvaški list piše Slovencem. Sreča tudi, da ima tiste srebrne jasli, če ne, nam bi še na glavo prišel.“

„Pustite ga!“ govorili so drugi. „V vojski že nič prida ni opravil, ker nam ne vé nič povedati. Bog zná, kje je tičal, prej ko ne za kakim grmom, kakor skočni zajec. Kdo vé, kje je dobil tisto prasko na čelu? Menda je prav vesel, da je vojski peté odnesel.“

„Pustite ga!“ oglašil se je Tomaž, „morebiti ga je kdo s stolom mahnil po čelu i povaljal po blatu.“

„Pustite ga!“ vpili so še drugi spotekaje se. „Pustite ga! le zato ne privoščí nikomur lepe besede, ker meni, da ga mora vse čestiti, ker je tekél. Mu bodemo že pokazali ošabnežu, ki naj bo vesel, da ga ne zapodimo z mokro cunjó!“

„Čuvajte se ga!“ oglašil se nek očanec, sloveč kovač, „temu človeku ni upati nič. Bukve imá! ki jih jaz ne znám brati, morebiti še kdo drug ne. Polne so neznanih čačk, groza me je spreletela, ko sem vánje pogledal. Kaj veljá, da je s škratelnom v zvezi, i da morebiti tudi coprati zná. Njegov služabnik mi je pravil, da se ta čudni človek včasih na grabljah vzdigne v oblake. „Juri s pušo“ je že večkrat pomeril vánj, vselej zadel ga, ali ne prime se ga nobena krogla; dve ste celó nazaj odleteli v „Jurja“, i ne vé, kako kaj bode z ranami.“ Ali pa „Brencelj“, oh kako ga je že opikal, toda vse zastonj, nikjer se mu nič ne pozná.“

„Prav imate, očka kovač, oglašil se še nek veljaven tršat nemškutar, „prav nič ni upati Regenmožu. Bral sem nekje, da je Regenmož — antikrist“, in možicelj se plaho prekríža, ravno tako tudi jezične liberaluhinje i zagrizene nemškutarice. „Čuvaja, ki stojita na straži pred njegovim gradom, sta mi večkrat pripovedovala, da v skrivnej kamrici slehrno noč luč gori, ki se skozi razpoke pri oknu sveti, i neznani ljudje dohajajo in odhajajo slehrno noč. Jaz pravim, naj že bo res ali ne, da bode kmalu konec nemškutarstvu. Čudna, pomenljiva znamenja se vidijo včasih na ponočnem nebu nad blatno vasjo, i črni kljunači strahotno frfočejo okrog gradu. Ali pa uno noč, ko nisem mogel spati, slišal sem „miserere“ po blatnej vasi.“

Kar sapo je jemalo pričujočim, ko so slišali te poslednje besede, vsi plašni so se razšli domú, i nič kaj ne obražali Regenmoža. —

Čapoteop Indoran.

*) Državni pravdnik ga je kar naglo vrgel v trojno tožbo. — 6. pr. meseca bo sedel pred porotniki. Krepko bo nosil napeto puško po konci, pa naj ga strela udri! (Vred.)

* (Gosp. mestni svetovalec Valon) je oznanil, da se je odpovedal plači, katero je vžival od magistrata kakor uradnik za cimentiranje. Če je to tudi resnica, vendar po postavi on nima pravice sedeti v občinskem svetovalstvu, prvič zato ne, ker je bil izvoljen kakor mestni uradnik, drugič zato ne, ker je uradnik še zdaj in si je tudi pridržal prosto stanovanje. Da bi Valon bil Slovenec, ali bi on sedel v svetovalstvu? Gotovo ne! ali nam Slovencem i Lahom se meri z dvojno mero.

* („Pod lipo.“) Slišimo, da Slovenci beró mesečni časopis „Pod lipo“ ravno tako radi, kakor naša dva lista „Jadr. Zarjo“ in „Jurija s pušo“. Izdajatelj gosp. J. G. Vrdelski v Trstu (Via Farnedo Casa Svetina N. 28) opominja v svojem enajstem snopiču, da kdor želi imeti omenjeni časopis prihodnje leto, naj se oglasi pri njem kakor si bodi, zlasti pa (zunaj Trsta) z bolj cenimi tako imenovanimi Correspondenz-kartami, precej po prejetji tistega snopiča, da naj začne pa plačevati naročnino, ki bo znašala 1 gld. 20 soldov za vse leto i 60 soldov za pol leta, še le potem, ko pride na svetlo prvi snopič za leto 1870. — Prinašal bo neki časopis „Pod lipo“ v vsakem snopiču: 1) Kratek pregled bolj važnih reči v Avstriji in v tujih deželah, 2) Odlomke (pripovedke) iz zgodovine vsega sveta, in 3) Marsikaj družega, in bo izhajal zadnjo saboto vsacega meseca.

* (Šolski nadzorniki) v Istri so izvoljeni. V koprškem okraju, kjer so skoro sami Slovenci, izvoljen je Lah, ki slovenski nič ne zna. Kako bo ta nadziral slov. šole, to je uganjka. Kaj bi rekli Nemci, ako bi se jim dal šolski nadzornik, ki ne bi nemškega jezika znal, ali Lah, ako njihov nadzornik ne bi znal laščine? Ves svet bi napolnili s krikom, kaka krivica se jim godi. Za Slovence, ki imajo tudi š. 19, pa je vse prav in dobro. Naj povemo še, kako se je zgodilo, da je bil Lah izvoljen, ne pa Slovenec. Gosposka je poslala — tako nam se je pravilo — laškim učiteljem vabilo za volitev o pravem času, slovenskim učiteljem pa še le — po končanej volitvi! Tako se sme samo z Slovani v liberalnej dobi počenjati.

* (Tužna Istra.) Zanesljiva sporočila iz Istre pripovedujejo to-le: Grozič, župan v Draguč, ki se hoče, kakor se čuje, pisati „Grossi“, prišel je necega dne v šolo, in je iz šolskega kovčega vse hrvaške zapisnike in vse hrvaške šolske knjige (bilo jih je okoli 80, ktere je deželno namestništvo podarilo za uboge učence) pobral in na ulicah očitno sežgal. Tudi sv. razpelo, katero je bilo v šoli, sežgal je ter takole pri tem govoril: „*Va in fogo, che ti se anche krajnzot*“! Naznanilo se je to gosposki. Vsled tega je zadevajoči okrajni glavar precej prišel v Draguč in to dogodbo v zapisnik zapisal ter jo vtrdil, samo zastran sv. razpela ni vpraševal, ker sporočilo tega ni omenilo. — V zadnjem času se je razpisala učiteljska služba tako, da bi učitelj moral biti neduhovnik in učni jezik italijanski; sejni zapisnik, na kateri se opira župan, pokvaril je on sam, kakor se trdi. Dragučani so se zastran teh nezaslišanih stvari tako hudo razjezili, da se županu hlače tresejo. Tako nam se je od več strani sporočalo; mi vprašujemo deželno namestništvo v Trstu: je-li to res, ali ne; če ni res, naj pozvé i pové resnico, dokler tega ne storí, bodemo vse to i še več verovali, ker veruje to vsa slovanska Istra in ta dogodba ni še najhujša, kolikor se jih je v Istri pripetilo. Ali ni dosti, da je v Dalmaciji upor, ki ljudstvo i novce žre, ali ga hočemo še drugod?

* (Zadnja beseda 14. t. m. v rojanski Čitalnici) je bila zopet izvrstna. Igra „Mlinar i njegova hči“ je bila vsem poslušalcem jako po všeči, ker so vsi igralci prav izvrstno igrali. Enako dobre so bile deklamacije i petje raznih čitalničnih zborov. Počastili so to besedo tudi ulje daljnih čitalnic iz Gorice, Solkana i celo Tolmina, kteri so z vidnim veseljem vdeleževali se te veselice.

* („Slovenski tabori.“) Za prosto slovensko ljudstvo, spisal dr. Jože Vošnjak, dobivajo udje slov. političnih društev v tržaški Čitalnici zastojni, neudje pa po 10 kr. Knjižica je zelo zanimiva in podučljiva.

* (Miran Borisove pesmi), ktere smo uže zadnjič omenili, prišle so na svetlo. Pazljivo smo jih brali i z največo zadovoljnostjo iz rok položili. Prava dika so v slovenskem pesništvu. Veljajo 60 kr. Kdor se jih hoče naročiti, naj se oglasi v tržaški Čitalnici ali pa pri g. Cegnarju.

* („Lira.“) Znani hrvaški pesnik Velimir Gaj izda v kratkem dva zvezka pesem pod naslovom „Lira“. Vsak zvezek velja 50 kr. Kdor se hoče naročiti naj pošlje najprej 50 kr. pesniku v Zagreb za prvi zvezek, ki izide o Božiču, za drugi zvezek lahko pozneje plača.

* (Rocolska Čitalnica) ima danes besedo in obletnico njene ustanovitve. Vabijo se vsi rodoljubi na svečanost.

* (Porečki škof Dobrila) je daroval noustanovljenej čitalnici v Pulji 100 gld.

MOLITEV.

Oče večni, bože vsemogočni,
Ki kraljuješ na višinah nebnih!
Zdihe čuj slovanskega naroda,
Ki pomoči krepkim glasom prosi.
Ti preženi narodove vrage,
Daj, da sloga bode korenila,
Ti nas zveži v zvezo obveljavno,
Nas Slovence, Srbe i Hrvate,
Ruse, Čehe, Poljce i Bolgare;
Da bi bratovsko ljubav gojili —
To te prosim, bože vsemogočni,
Oče večni, kralj višin nebeskih!

Poduk družbenim glavarjem katoliškega društva v Trstu.

(Opomba. Društvo je razdeljeno v družbe. Družba [drappello] je vsakih petnajst društvenih udov ali družbenikov vkup, in ima svojega družbenega glavarja.)

1. Društveni odborniki bodo volili družbene glavarje.
2. Družbeni glavarji si bodo napravljali vsak sebi natančen zapisnik imen, priimkov, stanú i stanovanja svojih petnajst družbenikov.
3. Bodo tirjali od vsakega družbenika 10 soldov na mesec po 8 š. pravil (statutov), in drugih 10 soldov na mesec po 1. š. založne naprave za medsebojno ali vzajemno pomoč; — bodo podpisovali prejeta plačila in jih odraštovali vsak mesec posebej društvenemu kasirju ali denarničarju.
4. Bodo razodevali svojim družbenikom, kar jim bodo naročevali društveni odborniki.
5. Bodo naznanjali društvenemu odbornu misli in želje, ki jih bodo razodevali družbeniki v društveni prid.
6. Bodo povedali, če kdo odstopi in priporočevali druge, ki bodo želeli v društvo pristopiti.
7. Bodo predlagali društvenemu odboru spričala, ki si jih bodo oskrbeli bolni družbeniki, vsak od svojega zdravilnika, ako jim bo treba prositi, da bi se jim odpustilo mesečno plačilo in da bi se jim pomagalo kakor pravi 2. š. založne naprave za medsebojno pomoč.
8. Bodo podpisovali svojim družbenikom določene pomočke in skrbeli, da jih bodo poterdovali tudi bolniki sami ali po svojih namestnikih.
9. Bodo na znanje dajali društvenemu odbornu, kakor hitro bo ozdravil ali pa morebiti umrl družbenik, ki mu se je pomagalo.
10. Bodo gledali, da se bodo skazovali vredne zaupanja do njih, in da njih družbeniki bodo v resnici društvu v čast.

V Trstu oktobra 1869.

V bukvarnici

A. Reichard & Comp.

via Ponterosso N. 3

je prišlo na svetlo

V SLOVENSKEM JEZIKU

EVANGELIJE

SV. MARKA.

Cena: 6 soldov.

V bukvarnici

A. Reichard & Comp.

via Ponterosso N. 3

je prišlo na svetlo